

Høring: NOU 2007: 6 – Formål for framtida

Med dette gir Det teologiske Menighetsfakultet sin høringsuttalelse om NOU 2007: 6
Formål for framtida.

Enighet og uenighet i utvalget

Utvalget har kommet fram til konsensus om følgende forslag til nye formålsparagrafer for barnehagen og for opplæringen i skole og lærebedrift.

Forslag til ny § 1 i Barnehageloven	Forslag til ny § 1-2 i Opplæringsloven
<p>Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på respekt for menneskeverdet, på åndsfrihet, nestekjærlighet, likeverd og solidaritet, slik disse grunnleggende verdiene kommer til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon, u ulike religioner og livssyn, og slik de er forankret i menneskerettighetene.</p> <p>Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på naturen og hverandre. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.</p> <p>Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.</p>	<p>Opplæringa i skole og lærebedrift skal opne dører mot verda og framtida og gi elevane historisk og kulturell innsikt. Ho skal byggje på respekt for menneskeverdet, på åndsfridom, nestekjærleik, likeverd og solidaritet, slik desse grunnleggjande verdiane kjem til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon, i ulike religionar og livssyn, og slik dei er forankra i menneskerettane. Opplæringa skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.</p> <p>Elevane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrang. Elevane skal lære å tenkje kritisk, handle etisk og ta økologisk ansvar. Dei skal ha medansvar og høve til medverknad.</p> <p>Skolen og lærebedrifta skal møte elevane med tillit og krav, og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.</p> <p>Skolen skal samarbeide med heimen.</p>

Enigheten er oppnådd ved at to grupper i utvalget har gitt uttrykk for andre primære standpunkt (s. 23f og s. 24f). Subsidiært har disse medlemmene likevel støttet konsensusforslaget. Dette er forståelig på bakgrunn av at utvalget har prøvd å oppnå enighet og at medlemmene også har ønsket å påvirke det endelige resultatet mest mulig.

Etter vårt syn har utvalget lagt for stor vekt på å oppnå enighet. Det er ingen selvfølge at dette konsensusforslaget også gir det beste grunnlaget for det videre politiske arbeidet med nye lovtekster. Det hadde vært en fordel om det var utarbeidet alternative forslag. En av gruppene

i utvalget har ikke prøvd å utmynte sitt primære standpunkt som forslag til tekst, mens forslaget fra den andre gruppen er lite gjennomarbeidet.

I denne fasen er det særlig viktig å stille kritiske spørsmål og legge fram *alternative* formuleringer, for å gi regjering og storting et best mulig beslutningsgrunnlag. Nye formålsparagrafer bør selvfølgelig få så bred oppslutning som mulig. Men dette er først og fremst Stortingets ansvar. Konsensusforslagene er trolig det beste som utvalget kunne oppnå enighet om. Men etter vårt syn gir de ikke et godt nok grunnlag for en bred enighet i Stortinget. Vårt hovedsynspunkt er at *forslagene ikke gir klare nok svar på viktige spørsmål som formålsparagrafene i sak bør ta stilling til for å løse sine oppgaver som lovt tekst. Vi skal vise hvilke hensyn som ikke ivaretas godt nok og peke på hvordan disse kan sikres bedre.*

Vurdering av konsensusforslaget for skolen

Vi tar her for oss forslaget til ny formålsparagraf for *skolen* (og lærebedriftene). Spørsmålet om ny formålsparagraf for barnehagen kommenteres kort til slutt.

Ansvarsforholdet mellom skole og foreldre

I norsk skoletradisjon har det vært en grunnleggende forutsetning at det er *foreldrene* som har hovedansvaret for oppdragelse og opplæring av barna. Dette foreldrerettsprinsippet framgår også av gjeldende formålsparagraf, det er bekreftet i læreplanverkets generelle del og det er lagt til grunn i Høyesteretts tolkning av formålsparagrafen. Prinsippet kommer også til uttrykk i omtalen av samarbeidet med hjemmet i *Læringsplakaten* og i et tilsvarende punkt i *Prinsipper for opplæringen*. Som kjent er prinsippet også nedfelt i menneskerettighetene, hvor det forstås som en konsekvens av den grunnleggende retten til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Foreldrerettsprinsippet gjelder i forhold til hele utdanningssystemet og alle fag. Sammen med barnets rett til utdanning er det her tale om helt overordnede hensyn.

I konsensusforslaget til ny formålsparagraf for skolen svekkes foreldrerettsprinsippet. Det er paradoksalt at det skjer samtidig med at en legger større vekt på den flerkulturelle situasjonen og på å følge opp kravene i menneskerettighetene. Begge deler tilsier at en viderefører formuleringer fra gjeldende formålsparagraf, slik også et mindretall i Bostadutvalget primært går inn for (s. 24). Mindretallsforslaget går ut på at forholdet til foreldrene omtales allerede i første ledd, og at det da ikke bare skal være tale om samarbeid, men også om forståelse. Vi støtter også at barnas rett til utdanning i sak kommer til uttrykk i denne forbindelse, slik tilfelle er i det samme mindretallsforslaget. På den måten får en allerede i første ledd markert et overordnet og svært sentralt hensyn, nemlig et balansert forhold mellom foreldrerettsprinsippet og barnets rett til utdanning. Det samme hensynet blir ivaretatt i vårt primære forslag nedenfor. Et tilsvarende hensyn er for øvrig også godt ivaretatt i forslaget til ny formålsparagraf for barnehagen ("Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta ... og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.")

Gjeldende formålsparagraf er disponert slik at første ledd handler om grunnskolen, mens andre ledd handler om videregående opplæring. De øvrige leddene gjelder for begge skoleslagene. Slik blir det klart at foreldrerettsprinsippet er særlig aktuelt for grunnskolen. Når konsensusforslaget ikke markerer noe tilsvarende skille mellom ulike alderstrinn, bidrar også det til å svekke foreldrenes spesielle ansvar for opplæring og oppdragelse av barn under 15 år.

Skolens basis og formål

Utvalget har med god grunn forstått skolens verdigrunnlag slik at det både omfatter verdier (og verditradisjoner) som skolen skal bygge på, og formål som skolen skal fremme gjennom hele sin virksomhet. Selv om det er grunn til å skjelne mellom basis og formål, må det selvfølgelig også være en sammenheng mellom dem. Samlet sett bør de ulike formålene også være med på å bestemme noe nærmere hvordan skolens basis skal forstås, og skolens basis bør være med på å avgjøre hvilke formål som omtales.

Hvordan skolens basis skal formuleres, har vært et av de vanskeligste og mest omstridte spørsmålene i diskusjonen om nye formålsparagrafer. Konsensusforslagene fra utvalget foreslår at skolen og barnehagen skal bygge på *respekt for menneskeverdet, på åndsfrihet, nestekjærlighet, likeverd og solidaritet, slik disse grunnleggende verdiene kommer til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon, i ulike religioner og livssyn, og slik de er forankret i menneskerettighetene*. Med denne formuleringen har utvalget ønsket å omtale skolens verdigrunnlag på en måte som gjør at elever og foreldre med bakgrunn i ulike tradisjoner skal kjenne seg inkludert. Det har med rette vært påpekt av en ikke uten videre oppnår det bare med å si at skolen skal bygge på verdier fra kristen og humanistisk tradisjon eller lignende. Med den formuleringen som er valgt, får forslaget fram at de *verdiene* skolen skal bygge på, kommer til uttrykk i og kan få oppslutning ut fra ulike tradisjoner, religioner og livssyn, og at de samtidig har forankring i menneskerettighetene.

Spørsmålet er om de verdiene som regnes opp i forslagene (menneskeverd, åndsfridom osv.), er *tilstrekkelige* som informasjon til foreldrene, som retningslinjer for praksis i skolen, for utformingen av en ny generell læreplan og av nye læreplaner for fag. I sak bør en formålsparagraf for skolen (indirekte) også gi retningslinjer for utformingen av mål, innhold og arbeidsmåter i fagene. Nå understreker utvalget at verken valg av verdier eller tradisjoner som omtales, bør tolkes slik at andre verdier eller andre deler av en sammensatt kulturtradisjon utelukkes (s. 27). Men det poenget er ikke markert i selve *formuleringen* av konsensusforslaget.

Dette reiser spørsmålet om ikke skolens basis i stedet burde ha vært avgrenset med utgangspunkt i verditradisjonene, ikke i en oppregning av verdier. Så kunne skolens (og barnehagens) basis eventuelt ha vært konkretisert gjennom omtale av verdier *som* menneskeverd osv. Det omtalte mindretallsforslaget er også et forsøk i den retning. I alle fall vil skolens basis, formulert i loven, måtte konkretiseres i andre styringsdokumenter som har status som forskrift (bl.a. i en ny generell del).

Ut fra de formulerte verdiene i konsensusforslaget blir det for eksempel ganske ubestemt hvilke retningslinjer som her legges for utformingen av mål, innhold og arbeidsmåter i skolefagene. Det er et sentralt spørsmål med tanke på hvordan en skal håndtere den flerkulturelle situasjonen i skolen. Det spørsmålet er heller ikke drøftet i utredningen. Bildet blir ikke vesentlig klarere om vi går fra de verdiene skolen (og barnehagen) skal bygge på, til de relevante leddene som uttrykker formål som skal fremmes. Et overordnet uttrykk i første avsnitt er at skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt. I andre avsnitt er det tale om at elevene skal utvikle kunnskap, dyktighet og holdninger for å mestre sine liv og kunne delta i arbeid og fellesskap, mens tredje avsnitt sier at skolen skal gi utfordringer som fremmer dannelse og lærelyst. Ut fra formuleringer i dagens formålsparagraf ("...kristen og moralsk oppseding...", "...eit felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag") er det uklart om skolen har integrering eller (myk) assimilering som overordnet mål for opplæringen i en flerkulturell skole. Tilsvarende uklarhet hefter ved konsensusforslaget. For å unngå det måtte en ha

bestemt nærmere hva slags historisk og kulturell innsikt det siktes til, hva slags dannelse det er tale om osv. Noen av disse svakhetene er det også gjort forsøkt på å rette opp i det omtalte mindretallsforslaget, ved å si at skolen skal gi innsikt i kulturelt mangfold og vise respekt for den enkeltes overbevisning (s. 24).

I sin tolkning av skolens verditradisjoner har generell del av læreplanverket en *bred* forståelse av kunnskap og læring. En samlet stortingskomité gav støtte til en slik forståelse da stortingsmeldingen om Kunnskapsløftet ble drøftet (Innst. S. nr. 268, 2003-2004, s. 13f). Sentrale stikkord i denne forbindelse er balanse mellom tradisjon og fornyelse, og at kunnskap og læring involverer både erkjennelse og opplevelse, innlevelse, utfoldelse, deltakelse og etisk ansvar. De siste momentene innebærer at en også må finne balanse mellom redskapsmessig nytte og dannelse. Samlet sett kunne det brede kunnskapssynet med fordel ha vært bedre ivaretatt i konsensusforslaget. Når det for eksempel sies at elevene skal lære å tenke kritisk, handle etisk og ta økologisk ansvar, kan formuleringen tolkes i nokså ulike retninger. En kan legge vekt på at dette skal *læres*, slik at det primært er tale om teori. Eller det kan forstås slik at en også i praksis skal få trening i å tenke kritisk, handle etisk og ta økologisk ansvar. Det siste ville forutsette både bruk av teori, følelsesmessig involvering og deltakelse i praktisk handling, og det ville bidra til utvikling av holdninger. Den valgte formuleringen er enkel språklig, men flertydigheten tilsier at den burde ha vært formulert mer presist.

Tilpasset opplæring

Prinsippet om tilpasset opplæring har fått økt vekt i norsk skoletradisjon, og forståelsen av prinsippet har etter hvert fått utvidet betydning. I gjeldende formålsparagraf sies det at opplæringen skal tilpasses elevenes evner og forutsetninger. Prinsippet er spesielt vektlagt i arbeidet med Kunnskapsløftet, og det forutsettes å omfatte både alder, evner og kulturelle forutsetninger for læring. Kultur forstår vi da vidt, slik at det også omfatter elevenes religiøse og livssynsmessige bakgrunn. Det er påfallende at utvalget likevel lar være å omtale prinsippet i forslaget til lovtekst. Begrunnelsen er signaler fra departementet om at en vurderer å omtale dette særskilt i Opplæringsloven og ikke som del av formålet (s. 32).

Denne begrunnelsen er ikke overbevisende. Siden det er tale om et helt overordnet prinsipp for opplæringen, mener vi det i alle tilfeller burde ha kommet til uttrykk i formålsparagrafen. Når det utelates i konsensusforslaget, svekker det også foreldrerettsprinsippet ytterligere, og det styrker inntrykket av at forslaget er for uklart i spørsmålet om assimilering eller integrering i en flerkulturell skole. Det er også egnet til å øke frustrasjonen blant foreldre som i praksis opplever store problemer med å få avsatt ressurser til elever med spesielle behov.

Et alternativt forslag

Et hovedproblem er at de momentene vi nå har kritisert, samlet sett trekker i samme retning. De gjør det ikke tilstrekkelig klart at et overordnet mål i forhold til en flerkulturell situasjon bør være integrering, ikke assimilering. Det er påfallende at utvalget ikke har drøftet det punktet i mandatet som gjelder forholdet til en flerkulturell virkelighet, som poengterer at opplæringen skal ha som mål å kvalifisere barn og ungdom for et liv i et flerkulturelt samfunn, og som legger vekt på at utvalget skal vurdere om dagens formål i tilstrekkelig grad gjenspeiler de krav til en integrerende sosialisering som dagens samfunn har behov for (s. 36). I utredningen virker det gjennomgående uklart hvordan konsensusforslaget skal bidra til integrering til forskjell fra (myk) assimilering.

Dette er en viktig bakgrunn for at vi primært går inn for et alternativt forslag til lovtekst, hvor *de aktuelle hensynene* er bedre ivaretatt. Alternativet kan for eksempel formuleres som vist nedenfor. Leddene er nummerert for å lette omtalen. Nummereringen er ikke en del av teksten. Når det i teksten er tale om skole, opplæring og elever, så *inkluderer* det også lærebedrift og lærlinger, der det er aktuelt. Dessuten er det forutsatt at første ledd på en særlig måte er aktuelt i forhold til elever under 15 år. Det svarer til at formålsparagrafen også i dag starter med et ledd som omtale grunnskolen og markerer foreldrerettsprinsippet og skolens medansvar for oppdragelse og undervisning.

Alternativt forslag til § 1-2 i Opplæringsloven

- 1) Skolen skal i forståing og samarbeid med heimen hjelpe til med oppsedinga av elevane og gje dei god allmennkunnskap og dugleik.
- 2) Opplæringa skal byggje på sentrale verdiar i menneskerettane, på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk tradisjon og på tilsvarande verdiar i ulike religionar og livssyn. Ho skal formidle og fornye kulturarven, gje elevane historisk og kulturelt feste ut frå eigen bakgrunn og fremje forståing for lokalt og globalt mangfald.
- 3) Skolen skal motivere elevane til å bli sjølvstendige og ansvarlege menneske som tek del i fellesskap, arbeidsliv og folkestyre. Opplæringa skal tilpassast alder, evner og føresetnader hos elevane og fremje allsidig utvikling og danning.
- 4) Skolen skal møte elevane med forståing og respekt, inspirere til nestekjærleik og omsorg og gje øving i praktisk medansvar for menneske og miljø. Opplæringa skal fremje likeverd og likestilling, åndsfridom og toleranse, vitskapleg tenkjemåte, økologisk forståing og internasjonalt medansvar.
- 5) Skolen skal motarbeide alle former for krenkande ytringar og handlingar.

Begrunnelse

Forslaget *starter* med det overgripende hensynet at skolen i forståelse og samarbeid med hjemmet skal hjelpe til med oppdragelsen av elevene. Det er i tråd med gjeldende formålsparagraf og med forslaget fra Verdikommisjonens skolegruppe. På denne måten unngår en å svekke foreldrerettsprinsippet. Samtidig omtaler vi her også allmennkunnskap og dyktighet. Slik ivaretas på en balansert måte også de menneskerettighetene som er særlig relevante for oppdragelse og undervisning, nemlig bestemmelsene om *foreldreretten* og om *barns rett til utdanning*. Det er forutsatt at dette leddet er særlig aktuelt i forhold til elever under 15 år.

I *andre ledd* er skolens basis formulert etter et noe annet prinsipp enn i konsensusforslaget. I stedet for å regne opp noen verdier som skolen skal bygge på, er det valgt en mer åpen formulering, ved å henvise til *sentrale verdier i menneskerettighetene, til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk tradisjon og til tilsvarende verdier i ulike religioner og livssyn*. Formuleringen er inkluderende, ved at den omtaler forskjellige tradisjoner. Samtidig unngås den begrensningen som ligger i å nevne noen verdier. Eksemplifisering av sentrale verdier framgår av formål som omtales i de *øvrige* leddene. For øvrig signaliserer formuleringen at skolen (fremdeles) må bygge på et verdimesig mangfold med eventuelle innebygde spenninger. Samtidig forutsetter sammenstillingen av verdier fra menneskerettighetene, fra kristen og humanistisk tradisjon og fra ulike religioner og livssyn at skolen ikke kan bygge på verdier som klart utelukker hverandre.

Det beror selvfølgelig på skjønn hvordan en skal formulere de ulike verdiene eller formålene som skolen skal fremme. I andre ledd knytter vi skolens basis sammen med formål som ikke minst er med på å bestemme innholdet i og arbeidet med skolens fag. Hovedhensyn som ivaretas her, er balanse mellom tradisjon og fornyelse og mellom majoritets- og minoritetsinnslag i fagene. Begge hensynene er viktige med tanke på integrerende sosialisering i en felles skole, jf. nedenfor.

I *tredje ledd* har vi lagt vekt på at skolen skal motivere elevene til å bli både selvstendige og ansvarlige, og formulert dette slik at elevene skal forberedes for et framtidig liv gjennom fellesskap og deltakelse i skolens daglige virksomhet. Samtidig har vi her formulert et prinsipp om tilpasset opplæring *kombinert* med allsidig utvikling og dannelse. Det siste hensynet er også ivaretatt i første ledd i gjeldende formålsparagraf, ved at skolen skal hjelpe til med å utvikle elevenes evner og forutsetninger, åndelig og kroppslig, og gi dem god allmennkunnskap. Slik vi har formulert prinsippet om tilpasset opplæring, ivaretar det hensynene både til elevenes alder og til deres individuelle, sosiale og kulturelle forutsetninger for læring. At formålsparagrafen ikke lenger skal skille mellom grunnskole og videregående opplæring, er også en god grunn til å ta med prinsippet om tilpasset opplæring.

Det *fjerde leddet* handler først og fremst om hvordan skolen skal møte elevene og om normer, verdier og holdninger som skal fremmes gjennom skolens indre liv og daglige virke. Her dreier det seg ikke minst om å utvikle holdninger gjennom praksis. Derfor framhever vi øving i praktisk medansvar for mennesker og miljø. Utvikling av holdninger forutsetter både kunnskap, følelsesmessig involvering og øving gjennom handling. Et element av øving gjennom praksis er også markert i tredje ledd, når det er tale om at elevene tar del i fellesskap, arbeidsliv og folkestyre. Det kan være en del kryssende hensyn når det gjelder utformingen av dette leddet. Vi har lagt vekt på momenter som det har vært bred oppslutning om, som er i tråd med det skolen skal bygge på, som favner vidt og som tar hensyn til aktuelle utfordringer i skolen.

Vi mener også at det *brede kunnskapssynet* fra læreplanverkets generelle del er bedre ivaretatt i vårt forslag enn i konsensusforslaget. Dette kunnskapssynet involverer både erkjennelse og opplevelse, innlevelse, utfoldelse, deltakelse og etisk ansvar. Videre er det et sentralt moment at kunnskap utvikles i møte mellom tradisjon og fornyelse. Vårt forslag ivaretar disse hensynene bl.a. ved å tale om allsidig utvikling og dannelse, ved å si at opplæringen skal formidle og fornye kulturarven og ved å legge vekt på praktisk medansvar for mennesker og miljø. Omtalen av fellesskap, arbeidsliv og folkestyre er også slik at skolen gjennom sitt daglige virke skal gi praktisk trening på disse områdene. Det involverer elementer som nyskaping, medansvar og samarbeid.

I *femte og siste leddet* har vi funnet grunn til å framheve spesielt at skolen skal motvirke alle former for krenkende ytringer og handlinger. Uttrykksmåten er i tråd med gjeldende formålsparagraf. Dette leddet tar sikte på å møte en svært aktuell utfordring i skolen med en norm som står sentralt i skolens basis. Når skolen skal bygge på sentrale verdier i menneskerettighetene, forutsetter også vårt forslag at skolen skal motarbeide alle former for diskriminering. Men vi foretrekker her å tale om krenkende ytringer og handlinger.

Integrerende sosialisering

Vår *hovedkritikk* mot konsensusforslaget har vært at det er for uklart i møte med den flerkulturelle situasjonen. Derfor skal vi også peke på hvordan vårt alternative forslag ivaretar kravene til integrerende (til forskjell fra assimilerende) sosialisering. Kort formulert

innebærer integrerende sosialisering at skolen gjennom innholdet i og arbeidet med fagene skal bidra til

- en sammensatt felleskultur som alle elevene er fortrolige med,
- at elevene møter andre kulturer og tradisjoner med utgangspunkt i den sosialiseringen som har foregått ut fra deres egen bakgrunn,
- at (de relevante) fagene komponeres flerkulturelt og
- at en i arbeidet med fagene balanserer hensynene til nytte og til erkjennelse. Det siste tilsier at arbeidet med fagene også skal bidra til allsidig dannelse.

Samlet sett mener vi disse kravene er bedre ivaretatt i vårt forslag. Relevante elementer i forslaget er bl.a. det overordnede samarbeidet med hjemmet, at elevene skal motiveres til å bli selvstendige og ansvarlige, at opplæringen skal fremme allsidig utvikling og dannelse, at den skal gi elevene historisk og kulturelt feste ut fra egen bakgrunn og at den skal fremme forståelse for lokalt og globalt (kulturelt) mangfold.

Et subsidiært forslag

Vårt primære forslag er på en del punkter nokså forskjellig fra det som Bostadutvalget har samlet seg om. Subsidiært kunne vi ha støttet en *revidert* utgave av konsensusforslaget. De følgende punktene måtte da endres.

- Foreldrerettsprinsippet måtte løftes fram og formuleres klarere
- Formuleringen av skolens basis måtte vise at de omtalte verdiene ikke er ment å være uttømmende
- Den historiske og kulturelle innsikt som opplæringen skal gi, måtte kvalifiseres nærmere. Det samme gjelder forståelsen av dannelse
- Prinsippet om tilpasset opplæring måtte omtales

Konsensusforslaget for barnehagen

De hovedinnvendingene vi har rettet mot konsensusforslaget for skolen, rammer ikke på samme måte forslaget for barnehagen. Det gjelder ikke minst i forhold til foreldreretten. Vi deler den oppfatningen at selve verdigrunnlaget (det skolen/barnehagen skal bygge på) gjerne kan formuleres på samme måte i de to formålsparene. Vi går inn for at formuleringen av skolens basis fra vårt primære forslag også brukes når det gjelder barnehagen. Det første avsnittet får i så fall følgende ordlyd. Vi markerer endringsforslagene med kursiv.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. *Barnehagen skal bygge på sentrale verdier i menneskerettighetene, på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk tradisjon og på tilsvarende verdier i ulike religioner og livssyn.*

Videre foreslår vi også at det tredje avsnittet i utvalgets forslag justeres i tråd med vårt primære forslag for skolen, på denne måten:

Barnehagen skal møte barna med *forståing og respekt*, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme likestilling og motarbeide alle former for *krenkende ytringer og handlinger*.

I gjeldende rammeplan for barnehagen er kravene til integrerende sosialisering ivaretatt på en meget god måte. Vi forstår utvalgets forslag til ny § 1 i Barnehageloven slik at det i hovedsak samsvarer med gjeldende verdigrunnlag. Vi taler da om verdigrunnlaget slik det i dag er fastsatt i § 1 i Barnehageloven, konkretisert i § 2 og tolket i rammeplanen.

Et spørsmål som ikke synes avklart i utredningen, er hvordan en ny § 1 skal tilpasses gjeldende § 2, som handler om barnehagens innhold. Utvalgets forslag til ny formålsparagraf tar opp i seg deler av innholdet i § 2. Men det er også viktige innslag i § 2 som *ikke* har fått plass i forslaget til formålsparagraf, bl.a. prinsippet om tilpasset opplæring. I § 2 formuleres prinsippet slik at barnehagen "skal ta hensyn til barns alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur". I tråd med vårt primære forslag for skolen mener vi prinsippet om tilpasset opplæring også bør markeres i formålsparagrafen for barnehagen og eventuelt konkretiseres i en revidert § 2.

Til slutt vil vi nevne følgende. Gjeldende formålsparagraf for barnehagen har også bestemmelser som gjelder private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke (§ 1, tredje og fjerde ledd). Vi forutsetter at tilsvarende bestemmelser videreføres i Barnehageloven. Det vil si at private barnehager fremdeles bør ha lovfestet rett til å vedta særskilte bestemmelser om verdigrunnlag eller livssynsformål. Et hovedargumentet for dette er foreldrerettsprinsippet og prinsippet om religions- og livssynsfrihet, slik de er forstått i menneskerettskonvensjoner som Norge er forpliktet av.

Oslo, 23. oktober 2007

Med hilsen for Det teologiske Menighetsfakultet,

Vidar L. Haanes
rektor